

K organizaci plukovních taktických cvičení štábem svazku

Kolektiv štábu 14. msd

V těchto měsících přistupují štáby svazků k plnění jednoho z hlavních úkolů polní přípravy štábů a vojsk — k plukovním taktickým cvičením, které jsou vyvrcholením přípravy vojsk. Na základě zkušeností z minulého i z letošního výcvikového roku při organizaci plukovních taktických cvičení chceme v tomto příspěvku krátce rozebrat některé poznatky z jejich přípravy a provedení.

V minulém výcvikovém roce jsme při přípravě těchto cvičení vycházeli z předpokladu, že cvičení s vojsky bylo možno provádět na poměrně velkém prostoru a na velké vzdálenosti (kdy byly procvičovány daleké přesuny na 200 i více kilometrů). V letošním výcvikovém roce jsme přešli na poněkud jinou strukturu a metodiku organizace plukovních taktických cvičení. Cvičení bylo v první části provedeno buď jako VŠC, v dalším průběhu formou taktického cvičení s vojsky a v závěru opět jako VŠC. Tyto formy lze kombinovat různými způsoby podle požadavků řídícího cvičení.

Jak již bylo zdůrazněno, plukovní taktické cvičení je vyvrcholením výcviku v pluku, to znamená, že mu má předcházet výcvik všech jednotek i všechny způsoby přípravy velitelů a štábů, aby byly všechny cíle cvičení úspěšně splněny.

U našeho štábu jsme v loňském roce v rámci příprav plukovních taktických cvičení zpracovali zvláštní plány přípravy těchto cvičení, které obsahovaly v zásadě všechny úkoly, které bylo nutno provést v přípravě velitelů a štábů, v přípravě vojsk, v přípravě rozhodčí služby i příslušníků ředitelství cvičení.

V rámci přípravy velitelů a štábů pluků na cvičení provedli jsme štábem svazku zvláštní školení s hlavními funkcionáři útvarů, kde jim byla vysvětlena metodika práce velitele a štábu pluku při přípravě rozhodnutí, výklad byl doplněn praktickou ukázkou, připravenou velitelem a štábem jednoho z pluků a na závěr jsme provedli

besedu, ve které si všichni účastníci školení vyměnili vzájemně poznatky a zkušenosti z práce štábu pluku v poli. Souběžně s tím probíhala samostatná příprava, organizovaná veliteli pluků, ve které byla hlavní pozornost zaměřena na zvládnutí zásad boje, organizace a zásad bojové činnosti cizích armád, dále byly provedeny v rámci pluku a praporů rádiové a štábní nácviky.

Stupeň zvládnutí těchto otázek byl prověřen štábem svazku na zvláštním zaměstnání se štáby pluků, kde byly prověřeny seminární formou a letůčkami teoretické znalosti zásad boje naší i cizích armád a při rádiovém nácviku v terénu byla přezkoušena připravenost štábů pro práci s rádiovými pojítky s využitím pomůcek utajeného velení a účastníci školení byli procvičeni v rychlém rozhodování a vydávání krátkých rozkazů a nařízení v boji. V průběhu těchto nácviků byly v podstatě procvičeny učební otázky, plánované pro plukovní cvičení, avšak jejich pořadí bylo jinak uspořádáno a zaměstnání bylo provedeno v jiném terénu.

Po této přípravě proběhl velitelско-štábní cvičení a po něm vlastní plukovní cvičení.

Velitelé pluků prováděli souběžně další zaměstnání v rámci útvarů (nácviky a školení), ve kterých byly využity závěry ze seminářů a letůček a z velitelско-štábního cvičení, organizovaného štábem svazku.

V rámci této přípravy probíhala i opatření stranickopolitické práce. Vojáci, svazácké i stranické organizace byli seznamováni s hlavními úkoly, které budou plněny při cvičeních. Hlavní náplní práce svazáckých a stranických organizací bylo dosažení osobní příkladnosti a iniciativy komunistů a všech vojáků. Veškerá stranickopolitická práce při přípravě cvičení i v jeho průběhu byla vedena pod heslem „rozvíjení iniciativy a aktivity účastníků cvičení, za včasné a kvalitní splnění úkolů“.

Zpracování plukovního taktického cvičení

Celkový postup přípravy plukovních taktických cvičení je rozebrán v předpise Pěch-51-6. (Příprava a řízení taktických cvičení). Zaměřme se proto jen na některé dílčí otázky, které je nutno při přípravě cvičení zvlášť řešit a sledovat.

Před zahájením prací na cvičení si musí zpracovatel ujasnit:

— že záměr cvičení musí zabezpečit splnění všech stanovených cílů a úkolů, které odpovídají požadavkům soudobého boje,

— že vlastní způsob řízení cvičení a forma rozehry jednotlivých situací rozhodčí službou se musí co nejvíce přiblížit skutečným bojovým situacím, nesmí být násilné, nesmí cvičící velitele nutit k nějakému autorskému řešení, ale naopak musí umožňovat maximální iniciativu při rozhodování (ovšem tak, aby hlavní cíle cvičení byly splněny).

Po organizační stránce štáb svazku musí vytvořit cvičícím útvarům výhodné podmínky, aby plukovních cvičení se mohlo zúčastnit maximum příslušníků útvarů (odvelování v rámci svazku bylo nutno upravit).

Jedním z rozhodujících činitelů při přípravě cvičení je správná volba prostoru cvičení. Vzhledem k tomu, že naše jednotky a útvary jsou v současné době nasyceny značným počtem bojové techniky, jsme nuceni, zejména v letním období, provádět hlavní epizody bojové činnosti cvičících jednotek při plukovních taktických cvičeních zpravidla ve vojenských výcvikových prostorech, poněvadž v civilních prostorech velké množství bojové techniky může způsobit značné národohospodářské škody. Cvičení se proto snažíme zahajovat mimo vojenské výcvikové prostory. Znamená to tudíž, že zpracovatel musí při zpracování zámyslu vycházet z tohoto základního požadavku a celkový rámec cvičení musí být někdy do určité míry násilně uzpůsoben tak, aby vlastní cvičení proběhlo ve výcvikových prostorech.

V dřívějších letech byla plukovní taktická cvičení zpravidla dvoustranná. Praxe však ukázala, že štáb svazku nebyl schopen zvládnout a dostatečně kvalitně obsadit rozhodčí službu i ředitelství cvičení. V minulém výcvikovém roce jsme přistoupili k organizaci jednostranných plukovních taktických cvičení, přičemž na straně protivníka byla vyváděna zesílená střelecká rota, která v určitých obdobích cvičení pl-

nila úkoly značkařů po četách (v rámci čtyř byla procvičena některá témata).

Základním dokumentem cvičení je záměr. Obsah zámyslu cvičení je uveden v dříve citovaném předpise Pěch-51-6. V současné době se však vyskytují názory, které se od tohoto předpisu odlišují. Týká se to především názoru, že do mapy zámyslu se nemají zakreslovat jednotlivé situace k určité hodině podle předpokladů autorů cvičení, poněvadž prý je to v rozporu s myšlenkou, že zaměstnání se musí řídit podle konkrétních rozhodnutí cvičících velitelů. Podle těchto názorů mají mít zpracovatel jen představu o tom, jak bude boj probíhat v jednotlivých úsecích bojové činnosti a musí mít představu o terénních možnostech cvičení.

Domyslíme-li do konce tento názor, že v mapě zámyslu se neuvádějí žádné zásadní situace z průběhu cvičení, vidíme, že není zabezpečeno splnění stanovených učebních cílů cvičení.

Může se totiž stát, že cvičící jednotky v průběhu cvičení vyjdou do úplně jiného směru a jiného prostoru, než zpracovatel cvičení předpokládal, v důsledku toho nemusí dojít ani ke střetnutí cvičících stran, poněvadž se nám někdy nepodaří provést včas potřebný manévr cvičícími jednotkami na straně protivníka, tím nebudou splněny plánované cíle cvičení a výsledný efekt cvičení může pak být velmi pochybný i z hlediska efektivnosti a hospodárnosti. Na jedné straně totiž vyvádíme při plukovních taktických cvičeních maximum prostředků, sil a bojové techniky a přitom jim nevytvoříme všechny podmínky k tomu, aby tato bojová technika a všechny jednotky byly účinně využity a procvičeny. Domníváme se tudíž, že je nutno, tak jak uvádí předpis Pěch-51-6, do zámyslu zpracovat stručný nástin boje v hlavních situacích pro splnění učebních cílů cvičení (viz strana 12 uvedeného předpisu ad f), čl. 28).

V posledních letech vyskytovaly se obdobné názory i v otázce zpracování plánu provedení cvičení. Bylo poukazováno na to, že plán provedení cvičení svazuje iniciativu zařazených velitelů a že pak nelze rozehrávat jednotlivé situace podle rozhodnutí velitelů. Praxe však ukázala, že plán provedení cvičení, nebo jak se mu někde říká časový plán průběhu cvičení, je nutno zpracovat, poněvadž z hlediska řízení a usměrňování činnosti rozhodčí služby i ředitelství cvičení musí být zpracován hrubý časový průběh, aby bylo možno splnit sta-

novené učební úkoly a cíle cvičení. Jinak by došlo k živelnému průběhu cvičení a řídicí orgány by nebyly schopny cvičení dostatečně zvládnout a splnit stanovené cíle. To neznamená ovšem, že budeme omezovat

iniciativu cvičících velitelů, ale záleží především na celkové úrovni připravenosti příslušníků ředitelství cvičení a rozhodčí služby, jak budou přistupovat k řízení vlastního cvičení a k rozehře jednotlivých situací.

K organizaci rozhodčí služby

Celková struktura ředitelství cvičení a rozhodčí služby je všeobecně známa a nebudeme ji zde rozebírat. Při organizaci ředitelství cvičení je nutno přihlídnout k tomu, že účelnější je vytvořit menší řídicí skupinu, která je schopna operativně řídit vlastní cvičení a současně plnit i úkol rozhodčí služby u zařazených funkcionářů štábu pluku. Pokud jde o obsazování rozhodčí služby u nižších velitelů, domníváme se, že bude účelné prozkoumat nynější systém organizace rozhodčí služby a uvážit, zda při taktických cvičeních s vojsky (kdy nám jde především o procvičení jednotek a zjištění jejich skutečného stavu připravenosti) je účelné obsazovat tak bohatě rozhodčí službu u všech zařazených velitelů. Vždyť nakonec v průběhu cvičení se nejlépe ukáže v praxi činnost cvičících velitelů v tom, jak jednotky plní stanovené úkoly. Není proto podle našeho názoru účelné mít tolik rozhodčích u praporů a rot, jak se s nimi doposud při našich cvičeních setkáváme, nýbrž počítat s jedním rozhodčím u praporu.

K usměrnění činnosti cvičících jednotek je organizována úseková rozhodčí služba, která podle pokynů ředitelství cvičení usměrňuje činnost jednotek a vytváří situace, přibližující se skutečným bojovým podmínkám. Úseková rozhodčí služba vidí nejlépe v terénu činnost cvičících jednotek a může v závěru posoudit i stupeň přípra-

venosti a úroveň cvičících velitelů a vojsk. Vzhledem k významu úsekové rozhodčí služby pro řízení cvičení bude účelné ji více zesílit právě na úkor počtů rozhodčích u zařazených velitelů.

V dřívějších letech jsme byli zvyklí organizovat úsekovou rozhodčí službu prostorově po jednotlivých úsecích (odtud tudíž i její název), kde usměrňovala na základě rozhodnutí cvičících velitelů obou stran průběh bojové činnosti. Soudobě podmínky boje si vynucují změnit dosavadní strukturu úsekové služby a organizovat ji na směrech činnosti jednotlivých praporů. To v praxi znamená organizovat pro každý prapor jednu skupinku pomocníka úsekového rozhodčího s pomocníky — vojiny a poddůstojníky, vybavené vozidlem a rádiovou stanicí, kteří postupují před cvičícím praporem na vzdálenost nejméně 3 km, imitují palby nepřitele a při střetnutí s jednotkou protivníka usměrňují a rozehrávají podle pokynů ředitelství cvičení vlastní boj jednotek. To ovšem neznamená, že tuto zásadu přijmeme jako šablonu a budeme ji prosazovat ve všech případech.

Organizovat úsekovou rozhodčí službu v dosavadním slova smyslu po úsecích bude však výhodné i nadále v těch případech, kdy dojde k poměrně statické činnosti (např. při přechodu řek, při vysazení taktických vzdušných výsadků apod.).